

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Релігієзнавство»

I. Основна мета засвоєння навчальної дисципліни полягає у формуванні умінь розрізнення основних релігійних традицій в Україні та світі, їхніх віроповчальних, культових та організаційних відмінностей.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців всіх спеціальностей / освітніх програм. Навчальна дисципліна «Релігієзнавство» дозволяє набуту студентам додаткових фахових компетенції при опануванні циклу освітніх компонентів професійної підготовки.

III. Завдання навчальної дисципліни навчити студентів володіти основними відомостями про релігійні традиції світу в контексті відповідної професійної компетенції.

IV. Основні знання та уміння, яких набуває студент після опанування даного освітнього компоненту

Основні знання:

- мати цілісне уявлення місце релігії в історії, культурі та суспільстві;
- розуміти зміст та особливості конкретних релігійних традицій
- знати ціннісне підґрунтя українського суспільства на основі релігійних вчень

- висловлювати власну думку, слухати і чути інших

у спілкуванні;

- володіти змістовою частиною релігійної традиції при взаємодії з представниками різних конфесій

- орієнтуватися в особливостях певних регіонів світу в професійній та особистісній діяльності;

- проявляти толерантність до людей відмінних поглядів та сповідання;

- висловлювати власну думку, слухати і чути інших

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Релігієзнавство в системі гуманітарного знання: тенеза та основні засади.

Зміст теми. Поняття «релігієзнавство», його зміст та визначення. Історія появи науки про релігію та основні тенденції її розвитку. Передумови становлення релігієзнавства як самостійної дисципліни гуманітарного знання. Особливості релігієзнавчого підходу в дослідженні релігійних явищ; його відмінність від богословського вивчення релігій. Структурний поділ релігієзнавства; загальна характеристика його дисциплінарних утворень.

Тема 2. Релігія як предмет релігієзнавчого дослідження.

Особливості тлумачення поняття «релігія». Формула релігії. Проблема сутності релігії. Релігія і релігійність, їх семантичні поля. Філософські та соціологічні аспекти вивчення релігійності. Проблема класифікації релігій. Огляд різноманітних типологій релігій. Дорелігійна епоха в історії людства: аргументи за і проти. Концепції антропогенезу та початок релігійної історії людства. Соціокультурні та психологічні передумови виникнення елементів релігії.

Тема 3. Релігії давніх культур та цивілізацій.

Релігія Давнього Єгипту. Книга мертвих. Єгипетський пантеон. Загробний суд. Месопотамські релігії. Вавилонський культ. Міф про Гільгамеша. Месопотамський дуалізм. Митраїзм. Зороастризм.

Тема 4. Релігії Давньої Греції та Давнього Риму.

Грецька міфологія. Грецький культ. Елевсинські мистерії. Орфізм. Римський пантеон. Римський календар та система свят. Громадянська релігія. Культ весталок. Культ імператора.

Тема 5. Європейське язичництво.

Германо-скандинавське язичництво. Старша Едда. Військовий культ. Слов'янське язичництво. Слов'янська календарна система та цикл свят. Низька та висока демонологія слов'янського світу. Реформа Володимира Великого.

Тема 6. Релігії Сходу.

Індуїзм. Індійські сакральні тексти. Індійський культ та свята. Течії індуїзму. Буддизм. Постать Будди. Вчення Будди. Основні течії буддизму. Релігії Китаю. Конфуціанство. Даосизм. Релігії Японії. Дзен-буддизм. Синто.

Тема 7. Зороастризм: історія, віровчення та практика.

Особливості появи зороастризму та його історичні метаморфози. Зороастрійські священні книги (Авеста, Зенд-Авеста, Бундахішн, Денкарт, Сад-Дар). Віроповчальні та культові особливості зороастризму. Гетеродоксії та відгалуження від зороастризму (зурванізм). Єзидизм – національна релігія курдів. Мандеїзм, його ідентифікація та конфесійні характеристики. Маніхейство в релігійній історії людства. Його ідентифікація, віроповчальні принципи, культ та інституції.

Тема 8. Юдаїзм: історія, віровчення та практика.

Презентація юдейської релігії. Юдейські священні книги: ТаНаХ, Талмуд та його кодифікації. Віроповчальні положення юдаїзму. Особливості іудейського культу. Загальна характеристика історичних етапів формування релігії євреїв. Напрямки сучасного юдаїзму (ортодоксальний, реформований, консервативний, реконструкціоністський). Хасидизм, його конфесійні своєрідності та особливості еволюції. Уявлення про сектантський та маргінальний форми іудаїзму.

Тема 9. Християнство: виникнення, основоположні принципи та конфесійні особливості.

Біблія – основний зміст та структура. Постать Ісуса Христа. Періодизація християнства. Раннє християнство. Вселенські собори. Символ віри. Розкол 1054 р. Особливості православ'я. Особливості католицизму. Монастир та ордени. Українське православ'я. Українська греко-католицька церква. Сучасне православ'я в Україні. Протестантизм.

Тема 10. Іслам: особливості його впровадження та конфесійні своєрідності.

Мусульманські першоджерела: Коран, Суна, тафсір. Одкровення Мухаммада і його діяння. Сім віроповчальних положень ісламу. П'ять стовпів віри, культові приписи та свята. Умма в житті мусульман. Уявлення про шаріат, фікх та мазхаби (ханіфітський, малікітський, шафіїтський, ханбалітський, джафарітський, зайдітський).

Причини розколу мусульманського світу. Порівняльна характеристика суннізму і шиїзму. Іслам в арабо-тюркських державах: особливості утвердження

та функціонування. Іслам в регіонах Криму, Поволжя і Північного Кавказу: етноконфесійні характеристики.

Тема 11. Свобода совісті як загально-людська цінність. Релігія і церква в системі державно-правових відносин України.

Філософсько-релігієзнавчий та правовий зміст поняття "свобода совісті" (категорії "свобода" та "совість"). Співвідношення понять "свобода совісті", "свобода релігії", "свобода віросповідання", "свобода церкви", "свобода в релігії". Свобода совісті й толерантність. Розвиток уявлень про свободу совісті в суспільстві. Принципи та моделі державно-церковних відносин в світовій історії. Реалізація принципів свободи совісті в Україні: історія і сучасний стан. Особливості української моделі державно-церковних відносин.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання навчальної дисципліни: кафедра богослов'я та релігієзнавства, старший викладач В.С. Василенко.

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС), з яких: лекційних– 16 год., практичних– 18 год., індивідуальна робота – 6 год., самостійної роботи студентів – 50 год. Дисципліна викладається у IV семестрі.

VII. Основні інформаційні джерела до вивчення навчальної дисципліни

1. Encyclopedia of religion / Lindsay Jones, editor in chief. Second edition.
2. Релігієзнавство: навчальний посібник/[Наук.ред.Д.В.Брильов; відп.за вип. О.В.Лісовий, С.О. Лихота]. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. – 328с.
3. Релігія в сучасному світі: матеріали до курсу релігієзнавства. – Львів: Свічадо, 2007. – 504 с.
4. Історія релігії в Україн. В 10 т. Т.8. Нові релігії України// ред.А.М. Колодний та ін. – К.:Світ знань, 2010.- 828с.
5. Дисциплінарне релігієзнавство. Навчальний посібник. За редакцією А. Колодного. – К.: ВР Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, 2010. – 219 с.
6. Докаш В.І. Психологія релігії: навч.посіб./уклад.: В.І.Докаш. – Ч.:Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 464с. – [Електронне джерело].
Режим доступу:
<http://www.sociology.chnu.edu.ua/res/sociology/Ps.%20R.pdf>
7. Лубський В. І.,Предко О. І. Психологія релігії: Підручник і хрестоматія / В. І. Лубський, О. І. Предко. – Ч. 1. – К. : Центр учбової літератури, 2004. – 208 с.
8. Санніков, С. В. Анти-ритуальна сакраментальність у містичних групах радикальної реформації / С. В. Санніков // Практична філософія : наук. журн. / Центр практ. філос. – Київ, 2018. - № 2 (68). - С. 144-151. /[Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/23142/1/Sannikov-PractPhil-2_2018%2868%29.pdf

9. Титаренко В.В. Нові релігійні парадигми сучасного інформаційного суспільства // Науковий вісник Чернівецького університету. - №291-292.– Чернівці, 2006. – С. 7-11.

VIII. Система оцінювання: модульний контроль, диференційований залік.

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на практичних заняттях, оцінювання 2-х модульних контрольних робіт, виконання творчих індивідуальних завдань, підготовки есе за заданою тематикою.

Підсумковий контроль: залік IV семестрі.

№ п/п	Назва модулів і тем	К р е д и т и Е С Т S			Кількість годин					
			У с ь о г о	С а м о с т і н а р о б о т а			Аудиторна робота			
					Р а з о м	Л е к ц і й	С е м і н а р с ь к і з а н я т т я	І н д и в і д у а л ь н а р о б о т а	Ба ли	З а л і к
Модуль І. Загальні питання релігієзнавства і теорії релігії. Ортопраксічні релігії.		1,5	44	24	20	8	10	2	42	
1.	Релігієзнавство в системі гуманітарного знання: генеза та основні засади.			4		2			2	
2.	Релігія як предмет релігієзнавчого дослідження.			4		2	2		7	
3.	Релігії давніх культур та цивілізацій.			4			2		5	
4.	Релігії Давньої Греції та Давнього Риму.			4		2	2		7	
5.	Європейське язичництво.			4		2	2		7	
6.	Релігії Сходу.						2		5	
7.	Модульний контроль			4				2	10	
Модуль ІІ. Ортодоксичні релігії.		1,5	46	26	20	8	8	4	48	

8.	Зороастризм: історія, віровчення та практика.			4		2	2		7	
9.	Юдаїзм: історія, віровчення та практика.			4		2	2		7	
10.	Християнство: виникнення, основоположні принципи та конфесійні особливості.			4		2	2		7	
11.	Іслам: особливості його впровадження та конфесійні своєрідності.			4		2	2		7	
12.	Свобода совісті як загально-людська цінність. Релігія і церква в системі державно-правових відносин України.			4				2	10	
13.	Модульний контроль			6				2	10	
	Залік									
Усього		3	90	50	40	16	18	6	100	